

پژوهشهای حقوقی

شماره ۱۵

هزار و سیصد و هشتاد و هشت - نیمسال اول

مقالات

- تأملی بر انتشار تصویر چهره متهم در روزنامه‌ها
 - تحول قاعده عدم گسترش سلاح‌های هسته‌ای
 - مطالعه تطبیقی ماهیت و مبنای مسئولیت متصدیان حمل و نقل
 - استقلال قاضی در نظام قضایی ایران در پرتو تحولات قانون‌گذاری
 - راهکار تعقیب متهمان به جنایات جنگی در غزه بر اساس گزارش گلدستون
 - آغاز رویکرد غیرتاریخی به حقوق اساسی در ایران
 - قلمرو استدلال قیاسی با نقدی بر روش‌شناسی قیاس جزایی در فقه
 - انعقاد معاهدات معاضدت قضایی در نظام حقوقی ایران
 - نگرشی تطبیقی بر مالکیت در فقه اسلامی و حقوق غرب
 - اجرای تعهدات بین‌المللی در نظام قضایی ایران: محدودیت‌ها و ظرفیت‌ها
- موضوع ویژه: جایگاه و کارکرد سازمان‌های غیردولتی در نظام‌های حقوقی ملی و بین‌المللی
- درآمدی بر موضوع ویژه
 - وضعیت سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی در حقوق بین‌الملل و حقوق ایران
 - تعامل سازمان‌های غیردولتی با سازمان جهانی تجارت
 - تأثیر سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی بر حقوق داخلی با تأکید بر عملکرد «فیفا»
 - مناسبات سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی در آیین‌تغییر
 - نقش انجمن‌ها در حمایت حقوقی از معلولان با نگاهی به قضیه «پروش»
 - موانع تشکیل و کارآمدی سازمان‌های غیردولتی در ایران
- ## نقد و معرفی
- قانون جرایم رایانه‌ای: نوآوری‌ها و کاستی‌ها
 - تحدید حق دادخواهی دانشجویان توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی؟!
 - نگاهی به تازه‌ترین دادنامه پرونده خون‌های آلوده

مناسبات سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی در آینه تغییر

پوریا عسکری*

چکیده: منشور سازمان ملل متحد، شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد را موظف نموده تا برای پیشبرد امور سازمان، از همفکری و مشورت سازمان‌های غیردولتی استفاده نماید. رشد و شکوفایی روزافزون سازمان‌های غیردولتی و سازمان‌های جامعه مدنی از یکسو و نیاز سازمان ملل متحد برای تعامل بیشتر با متخصصین مشغول در این سازمان‌ها از سوی دیگر سبب شده است تا نهادهای مختلف سازمان ملل متحد، راهکارهایی را برای توسعه و تقویت مناسبات خود با سازمان‌های غیردولتی فراهم کنند. در سال ۱۹۹۶، شورای اقتصادی و اجتماعی، از مجمع عمومی می‌خواهد تا ترتیبات لازم برای مشارکت سازمان‌های غیردولتی در تمام برنامه‌های ملل متحد را مورد مطالعه قرار دهد. این مقاله به بررسی نقش سازمان‌های غیردولتی در جهان امروز و نیز نتایج حاصل از درخواست شورای اقتصادی و اجتماعی از مجمع عمومی ملل متحد، می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها: سازمان‌های غیردولتی، سازمان‌های جامعه مدنی، سازمان ملل متحد، مقام مشورتی، مجمع عمومی، شورای اقتصادی و اجتماعی

مقدمه

ماده ۷۱ منشور ملل متحد در خصوص روابط سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی اشعار

* دانشجوی دوره دکترای حقوق بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبایی و مشاور حقوقی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

می‌دارد: «شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد می‌تواند برای مشاوره با سازمان‌های غیردولتی که به امور داخل در صلاحیت شورا اشتغال دارند، هرگونه تدابیر مناسب اتخاذ نماید. این تدابیر ممکن است به سازمان‌های بین‌المللی و در صورت لزوم به سازمان‌های داخلی پس از مشورت با عضو ذینفع ملل متحد، تعمیم یابد.»

شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد (اکوسوک) در ۲۵ ژوئیه ۱۹۹۶، قطعنامه ۱۹۹۶/۳۱ را تحت عنوان «رابطه مشورتی میان سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی» به تصویب رساند^۱ که به ساماندهی روابط میان سازمان ملل و سازمان‌های غیردولتی می‌پردازد. مطابق این قطعنامه هر سازمانی که بر اساس نهادهای دولتی یا موافقتنامه‌های بین دولت‌ها شکل نگرفته باشد، یک سازمان غیردولتی است.^۲ قطعنامه، شورای اقتصادی و اجتماعی را قادر می‌سازد تا به منظور (۱) استفاده از مشاوره‌های تخصصی و (۲) طرح عناصر مهم افکار عمومی در سازمان ملل، به سازمان‌های غیردولتی «مقام مشورتی» اعطا نماید.^۳ مقام مشورتی، بسته به میزان مشارکت و توانایی‌های سازمان‌های غیردولتی است و مطابق قطعنامه، سازمان‌های غیردولتی دارای مقام مشورتی به سه دسته: سازمان‌های دارای مقام مشورتی عام، سازمان‌های دارای مقام مشورتی خاص و سازمان‌های دارای مقام مشورتی روستر^۴ تقسیم می‌شوند. البته امروزه، سطح روابط میان سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی به روابط خاص اکوسوک و این سازمان‌ها محدود نمی‌شود؛ بلکه شبکه گسترده‌ای از سازمان‌های غیردولتی با قسمت‌های مختلف سازمان ملل متحد و کارگزاری‌های وابسته به آن در ارتباط هستند که البته ما در این مقاله در صدد بررسی این روابط نمی‌باشیم^۵ بلکه در اینجا تلاش شده است تا به صورت خلاصه، اولاً به نقش و جایگاه سازمان‌های غیردولتی در جهان امروز توجه شود و ثانیاً، با توجه به گزارش‌های تهیه شده در سازمان ملل متحد، رهیافت آینده سازمان ملل در تعامل با سازمان‌های غیردولتی مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد.

1. UN. Doc. E/1996/31, 25 July 1996.

2. *Ibid.*, para. 12.

3. *Ibid.*, para. 20.

4. Roster

۵. برای مطالعه در این خصوص، نک: ابراهیم بیگزاده، «تأثیر سازمان‌های غیردولتی در شکل‌گیری و اجرای قواعد بین‌المللی»، *مجله تحقیقات حقوقی*، ش ۱۵، ۱۳۷۴؛ ابراهیم بیگزاده، «سازمان‌های غیردولتی و حقوق بین‌الملل»، *مجله تحقیقات حقوقی*، ش ۳۲-۳۱، ۱۳۷۹.

United Nations Non-Governmental Liaison Service, A Guide for NGOs, United Nations Publications, 10th edition, 2003; *United Nations Non-Governmental Liaison Service and German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, UN System Engagement with NGOs, Civil Society, The Private Sector, and Other Actors- A Compendium*, United Nations Publications, 2005.

مبحث اول: سازمان‌های غیردولتی در جهان امروز

الف) مفهوم سازمان غیردولتی

اغلب در تعریف سازمان‌های غیردولتی مشکلاتی وجود دارد و دیده می‌شود که نویسندگان، سازمان‌ها و مؤسسات گوناگون تعاریف کمابیش متفاوتی را ارائه داده‌اند. همچنین بسیار مشاهده شده است که مفهوم «سازمان‌های غیردولتی» که در جامعه ما به «سازمان‌های مردم‌نهاد» (سمن‌ها) نیز شهرت یافته‌اند، با مفهوم «سازمان‌های جامعه مدنی»^۶ مرادف در نظر گرفته می‌شوند. اما به نظر می‌رسد میان دو مفهوم باید تا حدود اندکی، قائل به تفاوت باشیم: سازمان‌های جامعه مدنی، سازمان‌های غیردولتی، غیرانتفاعی و داوطلبانه هستند که توسط مردم در جامعه مدنی تأسیس می‌شوند و خود اقسام گوناگونی دارند و ممکن است نزد مقامات صلاحیتدار کشوری به ثبت رسیده باشند و یا تنها جنبشی اجتماعی باشند که بر موضوعی خاص تمرکز دارد. مانند جنبش‌های کارگری، گروه‌های محلی، سازمان‌های مربوط به مردمان بومی، بنیادهای نوع دوستانه، مؤسسات تحقیقاتی و غیره. اما به هر حال سازمان‌های جامعه مدنی شامل احزاب سیاسی، ادارات تابعه دولتی، رسانه‌های تجاری و یا هر قسم از نهادهای انتفاعی نمی‌باشند.

مفهوم سازمان غیردولتی یا سازمان مردم‌نهاد نیز به معنای یک سازمان غیردولتی، غیرانتفاعی و داوطلبانه است. اما برخلاف بسیاری از سازمان‌های جامعه مدنی، سازمان‌های غیردولتی در اکثر موارد به ثبت رسیده‌اند و نیز دارای ساختار و چارت سازمانی هستند.^۷

بدون آنکه بخواهیم خود را در ورطه چالش‌های مربوط به تعریف سازمان‌های غیردولتی، گرفتار سازیم^۸ می‌توانیم عوامل ذیل را از جمله خصایص مشترک اینگونه سازمان‌ها بر شمریم: سمن‌ها توسط دولت‌ها تأسیس نمی‌شوند بلکه به صورت داوطلبانه به ابتکار اشخاص حقیقی یا حقوقی، بنا نهاده می‌شوند و از اینرو جزئی از «جامعه مدنی» محسوب می‌گردند؛

سمن‌ها به طور کلی مستقل از دولت هستند؛
سمن‌ها عمدتاً دارای اهداف عمومی مانند مبارزه با فقر یا حفاظت از محیط زیست هستند؛
سمن‌ها برای اهداف اقتصادی و سودآور تأسیس نمی‌شوند و این وجه ممیزه آنان با

6. Civil Society Organizations (CSOs)

7. Sergey Ripinsky and Peter Van Den Bossche, *NGO Involvement in International Organizations*, British Institute of International and Comparative Law, 2007, p. 5.

۸ برای مشاهده تعاریف متفاوت، نک:

Ecologic and FIELD, *Participation of Non-Governmental Organizations in International Environmental Governance: Legal Basis and practical Experience*, 2002.

شرکت‌های تجاری است. البته ممکن است این سازمان‌ها برای گذران امور خود (و نه کسب سود) به برخی اقدامات اقتصادی از جمله دریافت حق عضویت و یا تولید و فروش محصولات فرهنگی مبادرت کنند؛

سمن‌ها نمی‌توانند مانند یک حزب، کارکردهای سیاسی داشته باشند؛

سمن‌ها به قانون احترام می‌گذارند و عملکردی مشابه یک گروه تروریستی و یا اپوزوسیون سیاسی ندارند.^۹

از منظر حقوق بین‌الملل، سازمان‌های غیردولتی موقعیت حقوقی خاصی دارا نمی‌باشند. به عبارت دیگر در حقوق بین‌الملل موازین خاصی در مورد شرایط تأسیس و یا مقام حقوقی سمن‌ها وجود ندارد. البته تلاش‌هایی برای تنظیم یک معاهده بین‌المللی در این خصوص انجام گرفته که تا امروز بی‌سرانجام باقی مانده است.^{۱۰} بنابراین قانون حاکم بر سازمان‌های غیردولتی، قانون محل ثبت و یا اقامتگاه آنان است.

ب) اقسام سازمان‌های غیردولتی

مؤسسه بریتانیایی حقوق بین‌الملل و حقوق تطبیقی در مطالعه‌ای که اخیراً به چاپ رسانده، سازمان‌های مردم‌نهاد را به سه شیوه طبقه‌بندی نموده است:

اول، می‌توان سمن‌ها را با توجه به اهداف، علایق و انگیزه‌های اصلی آنان طبقه‌بندی نمود. برای مثال، سمن‌های صنعتی و تجاری^{۱۱} که نمایندگی یک بخش خاص اقتصادی را بر عهده دارند؛ سمن‌های منافع عمومی^{۱۲} که منافع عام‌تری را دنبال می‌کنند (مانند بهبود وضعیت بهداشت یا آموزش، صلح، توازن اقتصاد جهانی و کاهش فقر، کمک‌های بشردوستانه و غیره). دوم، می‌توان سمن‌ها را با توجه به حوزه جغرافیایی عملکرد آنان به محلی، ملی و بین‌المللی طبقه‌بندی نمود.

سوم، می‌توان سمن‌ها را با توجه به نوع عملکرد آنان به سمن‌های عملیاتی و سمن‌های مشاوره‌ای طبقه‌بندی نمود. البته امروزه، بیشتر سازمان‌ها دارای هر دو کارکرد هستند.^{۱۳}

9. K. Nowrot, "Symposium, The Rule of Law in the Era of Globalization: Legal Consequences of Globalization: The Status of Non-Governmental Organizations under International Law", *Indiana Journal of Global Legal Studies*, vol. 6, 1999, pp. 579-586.

10. Anna Karin Lindblom, *Non-Governmental Organizations in International Law*, Cambridge University Press, 2005, p. 518; K. Martens, "Examining the Non-Status of NGO in International Law", *Indiana Journal of Global Legal Studies*, vol. 10, 2003, pp. 1-20.

11. Business and Industry NGOs (BINGOs)

12. Public Interest NGOs (PINGOs)

13. Sergey Ripinsky and Peter Van Den Bossche, *op. cit.*, p. 8.

همچنین می‌توان سازمان‌های غیردولتی را بسته به نوع همکاری‌ای که با سازمان ملل متحد دارند به چهار گروه تقسیم نمود:

سازمان‌های دارای مقام مشورتی اکوسوک (که خود بر سه قسم است)؛ ۲- سازمان‌هایی که تنها در برخی از کنفرانس‌های ملل متحد شرکت می‌کنند؛ ۳- سازمان‌هایی که تنها با یکی از برنامه‌ها و یا کارگزاری‌های ملل متحد همکاری دارند؛ ۴- سازمان‌های وابسته به اداره اطلاعات عمومی ملل متحد (UNDPI).

ج) کارکردهای سازمان‌های غیردولتی

سمن‌ها نقش‌های گوناگونی را در عرصه سیاست و حکمرانی جهانی بازی می‌کنند. این سازمان‌ها شبکه‌های گوناگونی را احداث و راهبری می‌نمایند، به جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات می‌پردازند و گهگاه دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی را برای نیل به اهداف خود تحت فشار قرار می‌دهند. آنها افکار عمومی را هدایت می‌کنند، بر ملاحظات سیاسی اثر می‌گذارند و موضوعاتی را به تشخیص خود در دستور کار ملی و یا بین‌المللی قرار می‌دهند و بدین ترتیب در پروسه تصمیم‌سازی و ایجاد نرم‌ها و قواعد جدید شرکت دارند. سمن‌ها همچنین بر اجرای این قواعد و نحوه حل و فصل اختلافات ناشی از آنها، نظارت می‌کنند.

البته باید توجه داشت که اکثر موارد فوق، به واسطه مشارکت سازمان‌های غیردولتی در برنامه‌ها و کنفرانس‌های سازمان‌های بین‌المللی و از جمله سازمان ملل متحد، محقق می‌شود. بنابراین می‌توان فعالیت‌های سازمان‌های غیردولتی را در این حوزه به چهار دسته به شرح ذیل طبقه‌بندی نمود:

مشارکت در فرآیند تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری سازمان‌های بین‌المللی از طریق ارائه خدمات مشورتی و تخصصی؛

مشارکت در برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت پروژه‌های سازمان‌های بین‌المللی؛

نظارت بر حسن اجرای تعهدات بین‌المللی دولت‌ها؛

مشارکت در دادرسی‌ها و جلسات حل اختلاف در چارچوب سازمان‌های بین‌المللی.^{۱۴}

مبحث دوم: مروری بر تحولات اخیر

الف) مناسبات سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی از گذشته تا امروز

برای مدت‌های طولانی، سازمان ملل متحد تنها سازمان بین‌المللی بود که در سند مؤسس خود به تعامل و تبادل نظر با سازمان‌های غیردولتی توجه نموده بود. اگرچه منشور در ماده ۷۱، تنها این تعامل را در قالب مناسبات اکوسوک و سازمان‌های غیردولتی دیده بود، اما از همان آغاز کار، سازمان‌های غیردولتی تعاملات خود را با دبیرخانه سازمان نیز گسترش دادند و حتی به صورت رسمی و غیررسمی در سایر برنامه‌های آموزشی، اطلاع‌رسانی و حتی عملیات‌های سازمان ملل مشارکت نمودند.

در دوران جنگ سرد و در دهه ۱۹۶۰، اگرچه مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد در بیشتر برنامه‌ها و کنفرانس‌های ملل متحد، مشهود بود اما سیاست‌های خاص جنگ سرد سبب شد تا اختلافاتی نیز در این خصوص بروز نماید. ایالات متحد و برخی دیگر از کشورهای غربی، برخی از سمن‌ها را به تبلیغ برای کمونیسم متهم نمودند و از اینرو با بودجه سازمان اطلاعات آمریکا (سیا)، تعدادی سازمان‌های غیردولتی ضد کمونیستی تأسیس شدند. اما به هر حال در دهه ۱۹۶۰ شاهد آن بودیم که میزان مشارکت سازمان‌های غیردولتی در اجلاس‌های سازمان ملل رو به افزایش نهاد.

دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ سال‌های آرامی بود و اندک اندک بر مشارکت سازمان‌های غیردولتی در برنامه‌های ملل متحد افزوده می‌شد. در عین حال مشارکت متمرکز این سازمان‌ها سبب شده بود که هم ارکان مختلف ملل متحد و هم دولت‌ها، مشارکت آنها را سودمند و اثربخش ارزیابی نمایند.

دهه ۱۹۹۰ را باید به انفجاری در میزان همکاری‌های سازمان‌های غیردولتی با سازمان ملل، تعبیر نمود. مشارکت اثرگذار سازمان‌های غیردولتی در کنفرانس‌های مختلفی که توسط سازمان ملل متحد برگزار می‌گردید، اندک اندک همگان را متوجه این مهم نمود که سازمان‌های غیردولتی نه تنها می‌توانند در طراحی برنامه کاری سازمان اثر گذارند، بلکه همچنین این سازمان‌ها نقش عمده‌ای در هدایت افکار عمومی جهان و سیاست‌پیشگان دارند.^{۱۵}

در ماه فوریه ۱۹۹۳، اندکی پس از اجلاس ریو که با مشارکت گسترده سازمان‌های غیردولتی برگزار شده بود، اکوسوک تصمیم گرفت تا مناسبات متقابل خود با سازمان‌های غیردولتی را مورد

15. UN System and Civil Society – An Inventory and Analysis of Practices, Background Paper for the Secretary General's Panel of Eminent Persons on United Nations Relations with Civil Society, May 2003 (www.un-ngls.org).

بازنگری قرار دهد. اکوسوک زمان را برای بازنگری در قطعنامه ۱۲۹۶ مصوب ۱۹۶۸^{۱۶} که به تنظیم این مناسبات می‌پرداخت، مناسب دید و تصمیم گرفت موضوع «مشارکت سازمان‌های غیردولتی در تمام برنامه‌های ملل متحد» را نیز مورد بررسی قرار دهد. نتیجه این بررسی‌ها تصویب قطعنامه ۱۹۹۶/۳۱ بود که در مقدمه مقاله به آن اشاره شد و همچنین در همان روز تصمیم ۱۹۹۶/۲۹۷^{۱۷} نیز به تصویب رسید که در ادامه مقاله به بررسی بازتاب‌های این تصمیم می‌پردازیم.

ب) چشم‌انداز تغییر در آیین گزارش‌های سازمان ملل متحد

اکوسوک در تصمیم ۱۹۹۶/۲۹۷ خود از مجمع عمومی می‌خواهد تا به بررسی امکان شرکت سازمان‌های غیردولتی در تمام حوزه‌های مربوط به سازمان ملل متحد بپردازد و مجمع عمومی نیز در ۱۹ دسامبر ۱۹۹۷ با تصمیم ۵۲/۴۵۳ از دبیرکل می‌خواهد تا موضوع را بررسی نماید و گزارش خود را به اجلاس پنجاه و سوم مجمع عمومی ارائه دهد.^{۱۸} مجمع عمومی از دبیرکل می‌خواهد تا گزارش خود را حول محورهای ذیل تهیه نماید:

ترتیبات و رویه موجود برای نقش آفرینی سازمان‌های غیردولتی در تمام فعالیت‌های سازمان ملل متحد؛

اصلاحات حقوقی و مالی لازم در ترتیبات موجود برای مشارکت سازمان‌های غیردولتی به منظور حضور آنها در تمام حوزه‌های کاری سازمان ملل متحد؛

مسأله مشارکت سازمان‌های غیردولتی از تمام مناطق جغرافیایی و به‌ویژه از کشورهای در حال توسعه.

دبیرکل نیز گزارش خود را تحت عنوان «ترتیبات و رویه لازم برای اشتغال سازمان‌های غیردولتی در تمام فعالیت‌های نظام ملل متحد» در موعد مقرر، ارائه می‌کند.^{۱۹} در این گزارش ابتدا دبیرکل به نقش روزافزون سازمان‌های غیردولتی اشاره می‌نماید و تأکید می‌ورزد که سازمان ملل متحد باید تلاش نماید تا درهای خود را به روی این پدیده باز کند.^{۲۰} سپس دبیرکل به بررسی ترتیبات موجود در نظام ملل متحد برای همکاری با سازمان‌های غیردولتی می‌پردازد و با اشاره به

16. UN. Doc. E/1296(XLIV), 23 May 1968.

17. UN. Doc. E/1996/297, 25 July 1996.

18. UN. Doc. A/52/453, 19 December 1997.

19. Report of the Secretary General: "Arrangements and Practice for the Interaction of Non-Governmental Organizations in All Activities of the United Nations", UN. Doc. A/53/170, 10 July 1998.

20. *Ibid.*, paras. 2-4.

ماده ۷۱ منشور، زمینه‌های همکاری و کاستی‌های موجود را مورد شرح و بسط قرار می‌دهد.^{۲۱} دبیرکل در گزارش خود بیان می‌کند که سازمان‌های غیردولتی نقش بسیار مهم و اثرگذاری را از طریق ایجاد پلی میان سازمان ملل متحد و جامعه مدنی بازی می‌کنند. آنها اطلاعات مربوط به سازمان و برنامه‌های آن را ترویج می‌کنند و در عین حال دغدغه‌ها و نظرات بخش‌های گوناگون جامعه مدنی را در اختیار سازمان ملل متحد می‌گذارند.^{۲۲}

بخش ششم^{۲۳} گزارش دبیرکل به موضوع تقویت و توسعه مشارکت سازمان‌های غیردولتی در کلیه فعالیت‌های نظام ملل متحد، می‌پردازد. دبیرکل در این قسمت ابتدا با اشاره به تعداد معتابه سازمان‌های غیردولتی و نیز تنوع برنامه‌های کاری آنان، خواهان تأسیس یک بانک جامع اطلاعاتی می‌شود که حاوی اطلاعاتی راجع به تمام سازمان‌های غیردولتی باشد که به نحوی با نظام ملل متحد در تعامل و همکاری می‌باشند. دبیرکل همچنین با اشاره به عدم توانایی انسانی، مالی و حرفه‌ای بخش‌های مختلف ملل متحد در ارتباط با سازمان‌های غیردولتی، خواهان تقویت این بخش‌ها می‌شود. وی همچنین از تمام نهادهای ملل متحد می‌خواهد تا به تغذیه اطلاعاتی سازمان‌های غیردولتی بپردازند و در این خصوص به‌ویژه سازمان‌های غیردولتی مستقر در کشورهای کمتر توسعه یافته را مورد توجه ویژه قرار دهند. دبیرکل در نهایت از دولت‌ها می‌خواهد تا با تأسیس یک صندوق مالی، سازمان‌های غیردولتی را که از لحاظ مالی امکان شرکت در جلسات سازمان ملل متحد را ندارند برای شرکت در این جلسات یاری دهند.

به دنبال این گزارش، دبیرکل در سال ۲۰۰۲ گزارش خود تحت عنوان «تقویت ملل متحد: برنامه‌ای برای تغییر بیشتر» را منتشر می‌کند^{۲۴} و در این گزارش بیان می‌دارد که گسترش شبکه جهانی سازمان‌های غیردولتی به نوعی تمامی فعالیت‌های سازمان ملل متحد را تحت تأثیر قرار داده است و زمان آن فرا رسیده تا نحوه ارتباط میان سازمان ملل و سازمان‌های غیردولتی تقویت گردد. به همین دلیل وی در این گزارش، پیشنهاد تأسیس یک هیأت برجسته را برای بررسی رابطه مابین سازمان ملل متحد و جامعه مدنی، به مجمع عمومی ارائه داد.^{۲۵} مجمع نیز در ۲۰ دسامبر ۲۰۰۲ طی قطعنامه ۵۷/۳۰۰ این پیشنهاد دبیرکل را مورد پذیرش قرار می‌دهد.^{۲۶}

دبیرکل در ماه فوریه ۲۰۰۳ هیأت مورد نظر خود را تشکیل می‌دهد. هیأت متشکل از ۱۲ نفر به

21. *Ibid.*, paras. 5-31 and 32-47.

22. *Ibid.*, para. 48.

23. *Ibid.*, paras. 71-80.

24. Report of the Secretary General: "Strengthening the United Nations: An Agenda for Further Change", UN. Doc. A/57/387 and Corr. 1, 9 September 2002.

25. *Ibid.*, paras. 134-141.

26. UN. Doc. A/57/300, 20 December 2002.

ریاست آقای کاردوسو^{۲۷} رئیس‌جمهور سابق برزیل بود و به همین دلیل این گزارش به نام گزارش کاردوسو معروف شده است. همچنین آقای باقر اسدی از ایران نیز در این هیأت عضویت داشته است. هیأت گزارش مفصل خود را تحت عنوان «ما مردم: جامعه مدنی، ملل متحد و حکمرانی جهانی» در ۷ ژوئن ۲۰۰۴ به دبیرکل ارائه می‌دهد و دبیرکل نیز آن را در ۱۱ ژوئن ۲۰۰۴ تقدیم مجمع عمومی می‌نماید.^{۲۸} گزارش به طور کلی به تقویت مناسبات میان سازمان ملل متحد و جامعه مدنی (شامل نمایندگان پارلمانی و بخش خصوص) می‌پردازد و ۳۰ پیشنهاد در این خصوص ارائه می‌کند که ذیلاً به اهم آنها اشاره می‌شود:

سازمان ملل متحد باید نشان دهد که این سازمان محفلی است برای جمع نظریات مختلف برای حل موضوعات واحد و دولت‌های عضو باید این آمادگی را از خود نشان دهند که سایر بازیگران را به مشورت گیرند؛

سازمان ملل متحد باید تشکل‌هایی را برای نیل به نتایج مشخص تشکیل دهد که مشتمل بر تمام بازیگران باشند؛

دبیرخانه برای تعیین اولویت‌های جهانی باید افرادی را با تخصص‌های مختلف دور هم جمع کند و دبیرکل باید نتیجه مذاکرات این افراد را در اختیار جلسات دولت‌ها قرار دهد؛

سازمان ملل متحد باید در جهت تنویر افکار عمومی حرکت کند و برای مشارکت سازمان‌های جامعه مدنی برنامه ریزی نماید؛

دبیرخانه باید نظام چندجانبه را جایگزین نظام یکجانبه موجود در مذاکرات ملل متحد نماید و در این راه نتایج بررسی‌های چندجانبه از طریق دبیرکل به نشست‌های میان دولت‌ها منتقل می‌شود؛ مجمع عمومی باید در بررسی‌های خود در کنار دولت‌ها از سایرین نیز به دقت استفاده نماید، در این راه دبیرکل با تشکیل جلساتی خارج از جلسات رسمی، نظریات خبرگان و متخصصان اهل فن را جمع‌آوری می‌نماید؛

دبیرکل باید با حمایت و تأیید دول عضو، راه‌های مشارکت را مشخص نموده و توسعه دهد، در این خصوص می‌توان به تأسیس یک واحد توسعه مشارکت اشاره داشت؛

واحد توسعه مشارکت باید تضمین نماید که راه‌های مشارکت به خوبی در مسائل اجرایی و مدیریتی لحاظ شده‌اند؛

دبیرکل باید روابط خود را با بخش خصوصی توسعه دهد؛

27. Fernando Henrique Cardoso

28. Report of the Panel of Eminent Persons on United Nations-Civil Society Relations: "We the People: Civil Society, the United Nations and Global Governance", *UN Doc. A/58/817*, 11 June 2004.

در بحث مشارکت باید تضمین شود که زمینه و امکان مشارکت برای همگان وجود دارد؛ نمایندگان سازمان ملل متحد در هر کشوری باید برای توسعه شبکه ارتباطی برنامه‌ریزی نمایند؛ اعضای شورای امنیت باید با حمایت دبیرکل، گفتگوهای خود با جامعه مدنی را افزایش دهند و آن را سازماندهی نمایند؛

سازمان ملل متحد باید مجالس پارلمان ملی را تشویق کند تا جلساتی را برای مذاکره در خصوص مسائل مطرح در سازمان ملل و طرح آن موضوعات با وزرای مربوطه تشکیل دهند؛ نمایندگان پارلمانی و حضور آنها در هیأت‌های مشورتی اعزامی به سازمان ملل متحد باید مورد تشویق ملل متحد باشد؛

دولت‌های عضو باید راه‌هایی را برای تقویت نقش نمایندگان مجالس ملی در حکمرانی شناسایی نمایند... (مباحث مربوط به شرکت نمایندگان مجالس ملی)؛

سازمان ملل متحد باید دولت‌ها را تشویق کند تا امکان شرکت سازمان‌های جامعه مدنی در سطح وسیع‌تری در سازمان ملل متحد فراهم شود؛

دولت‌ها در تحقق این مهم باید با دبیرخانه سازمان ملل مشورت نمایند؛

دبیرکل سازمان ملل متحد باید با مطالعه حقوق و تکالیف سازمان‌های غیردولتی که در جلسات سازمان ملل شرکت می‌کنند، مشارکت آنان را هماهنگ سازد؛

دبیرکل باید ظرف سه سال طرح جدیدی را برای شرکت نمایندگان جامعه مدنی به مجمع عمومی تقدیم کند؛

دبیرکل باید بازیگران غیردولتی را به تعبیه و سازماندهی فعالیت‌های شبکه‌ای تشویق نماید؛

تأسیس یک صندوق برای کمک مالی به سازمان‌های غیردولتی در کشورهای در حال توسعه باید مورد مطالعه قرار گیرد؛

پرسنل سازمان ملل متحد باید برای تعامل با سازمان‌های غیردولتی و جذب مشارکت آنان آموزش داده شوند؛

دبیرکل سازمان ملل باید به عنوان هماهنگ‌کننده ارتباطات میان نهادها و کارگزاری‌های ملل متحد با سازمان‌های غیردولتی عمل نماید؛

دولت‌های عضو باید مشوق مشارکت هرچه بیشتر سازمان‌های جامعه مدنی در نظام ملل متحد باشند... .

پس از ارائه این گزارش از سوی هیأت برجسته منتخب دبیرکل، در سپتامبر ۲۰۰۴ خود دبیرکل

گزارشی را در خصوص گزارش هیأت، تقدیم مجمع عمومی می‌نماید.^{۲۹} وی در این گزارش با توجه به گزارش کاردوسو، بار دیگر مسأله توسعه و تقویت روابط میان سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی را مورد توجه قرار داد. دبیرکل در ابتدای گزارش خود تأکید می‌نماید که سازمان ملل متحد یک سازمان بین دولتی است و به همین شکل هم باقی می‌ماند و در این سازمان، تصمیمات تنها توسط دولت‌های عضو اتخاذ می‌شود اما توسعه روابط با سازمان‌های غیردولتی به تقویت مباحث سازمانی میان دولت‌ها منجر خواهد شد.^{۳۰} دبیرکل در ادامه گزارش خود، بیشتر پیشنهادهای هیأت برجسته را در خصوص افزایش مشاورت‌های سازمان ملل با بازیگران غیردولتی مورد تأکید قرار می‌دهد.^{۳۱} دبیرکل همچنین از پیشنهادهای هیأت برای درگیر ساختن مقامات ملی در خصوص روابط سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی استقبال می‌نماید و آن را مطابق اهداف هزاره تلقی می‌کند.^{۳۲} دبیرکل در این گزارش، خاطر نشان می‌سازد که ظرف ۱۵ سال گذشته میزان مشارکت سازمان‌های غیردولتی در اجلاس‌های بین‌المللی به نحو چشمگیری افزایش یافته و راه‌های متفاوت و گوناگونی برای سامان دهی مشارکت آنها در اجلاس‌های بین‌المللی تعبیه شده است.^{۳۳} دبیرکل نیز با اشاره به پیشنهادهای ارائه شده از سوی هیأت، سازمان‌های غیردولتی را برای تشکیل شبکه‌های غیردولتی تشویق می‌نماید.^{۳۴}

از نظر دبیرکل، مجمع عمومی در راستای پیشنهاد شماره شش هیأت حرکت می‌کند و در جلسات خود به صورت رسمی و غیررسمی از نظرات سازمان‌های غیردولتی بهره‌مند می‌باشد. دبیرکل، هم راستا با هیأت، به مجمع عمومی برای تشکیل جلسات تخصصی میان دولت‌های عضو و سازمان‌های غیردولتی که در موضوع مورد بحث تخصص دارند، توصیه می‌نماید.^{۳۵} در خصوص روابط و توسعه روابط شورای امنیت با سازمان‌های مردم‌نهاد، دبیرکل بر این نظر است که در سال‌های اخیر شورای امنیت عملاً روابط خود را تا حدودی با سازمان‌های غیردولتی گسترش داده است و به‌ویژه در عملیات حفظ صلح پس از مخاصمات مسلحانه، روابطی میان شورای امنیت و سازمان‌های غیردولتی وجود دارد و لازم است که شورا این روابط را بیش از پیش توسعه دهد و نهادهای سازد.^{۳۶} دبیرکل همچنین اکوسوک را در گزارش خود مورد خطاب قرار داده و از آن نیز

29. Report of the Secretary General in Response to the Report of the Panel of Eminent Persons on United Nations-Civil Society Relations, *UN Doc. A/59/354*, 13 September 2004.

30. *Ibid.*, para. 3.

31. *Ibid.*, para. 4.

32. *Ibid.*, para. 5.

33. *Ibid.*, para. 7.

34. *Ibid.*, para. 8.

35. *Ibid.*, paras. 9-12.

36. *Ibid.*, paras. 13-14.

می‌خواهد تا بیش از پیش سازمان‌های غیردولتی را در برنامه‌های خود و ارکان فرعی‌اش، به مشارکت فراخواند.^{۳۷}

سایر موضوعات مطروحه در گزارش هیأت کاردوسو نیز به شکلی در گزارش دبیرکل تکرار می‌شود. برای مثال وی در این گزارش بار دیگر بر تشکیل صندوقی برای حمایت مالی از مشارکت سازمان‌های غیردولتی کشورهای در حال توسعه در اجلاس‌های ملل متحد، تأکید می‌نماید و از دولت‌ها می‌خواهد تا سخاوتمندانه این صندوق را حمایت کنند.^{۳۸} همچنین دبیرکل خود را متعهد می‌سازد که مجمع عمومی را مرتباً از پیشرفت‌های حاصل از اجرای این موارد، مطلع سازد.^{۳۹} گزارش‌های فوق در جلسات مجمع عمومی در روزهای ۴ و ۵ اکتبر ۲۰۰۴ مورد بحث قرار گرفتند اما به دلیل اختلافات موجود میان دولت‌ها عملاً هیچ قطعنامه‌ای در خصوص موضوع صادر نشد.

در ادامه، هیأت عالی‌رتبه منتخب دبیرکل که برای مطالعه در خصوص اصلاح ساختار سازمان ملل متحد به ریاست اناند پانیارا چان^{۴۰} تشکیل شده بود، در اواخر سال ۲۰۰۴ گزارش خود را تحت عنوان «جهانی امن‌تر، مسئولیت مشترک ما» ارائه داد و به طرح پیشنهادهایی برای اصلاح ساختار سازمان ملل متحد پرداخت.^{۴۱} هیأت در این گزارش اشعار داشته: «ما اعتقاد داریم سازمان‌های جامعه مدنی و سازمان‌های غیردولتی می‌توانند مهیا کننده دانشی معتبر و چشم‌اندازهایی بر موضوعات جهانی باشند و بدین ترتیب گزارش اخیر هیأت برجسته منتخب دبیرکل (گزارش کاردوسو) را تأیید نموده و خواستار آنیم که مجمع عمومی برای ارتباط با سازمان‌های غیردولتی نظام بهتری را احداث نماید.»^{۴۲}

دبیرکل نیز در گزارش خود برای اصلاح ساختار سازمان ملل در سال ۲۰۰۵ تحت عنوان «با آزادی بیشتر: به سوی توسعه، امنیت و حقوق بشر برای همه»^{۴۳} بیان می‌کند: «مجمع عمومی

37. *Ibid.*, para. 15.

38. *Ibid.*, paras. 20-22.

39. *Ibid.*, para. 58.

40. Anand Panyarachun

41. Report of the Secretary General's High-level Panel on Threats, Challenges and Change, A More Secured World: Our Shared Responsibility, United Nations Publications, 2004.

برای مطالعه متن فارسی این گزارش، نک: گزارش هیأت بلند پایه در خصوص تهدیدها، چالش‌ها و تغییر، جهانی امن‌تر: مسئولیت مشترک ما، ترجمه انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد (امیرساعد و کیل و پوریا عسکری)، مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد، ۱۳۸۴.

42. *Ibid.*, para. 243.

43. Report of the Secretary General: "In larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All", 21 March 2005.

همچنین با توجه به این واقعیت که جامعه مدنی پس از یک دهه تعامل به سرعت در حال افزایش، اینک در بیشتر برنامه‌های سازمان ملل شرکت دارد، باید خیلی فعالانه‌تر با جامعه مدنی همکاری کند. در واقع، به اهداف ملل متحد تنها در صورتی می‌توان دست یافت که جامعه مدنی و دولت‌ها کاملاً در آن مشارکت داشته باشند. مجمع عمومی باید به پیشنهاد‌های هیأت برجسته عمل کند و سازکارهایی به وجود آورد که آن را قادر سازد به طور کامل و نظام‌مند با جامعه مدنی همکاری نماید.^{۴۴}

نهایتاً سران جهان در شصتیمین اجلاس مجمع عمومی در سند پیامد اجلاس جهانی سران ۲۰۰۵،^{۴۵} اینگونه به جمع‌بندی موضوع کفایت می‌کنند: «ما از کمک‌های مثبت بخش خصوصی و جامعه مدنی از جمله سازمان‌های غیردولتی در ارتقا و اجرای برنامه‌های توسعه و حقوق بشر استقبال می‌کنیم و بر اهمیت تداوم ارتباط آنها با حکومت‌ها، سازمان ملل و سایر سازمان‌های بین‌المللی در این مسائل کلیدی تأکید می‌کنیم. ما از گفتگوی بین این سازمان‌ها و کشورهای عضو حمایت می‌کنیم.»^{۴۶}

موضوع مشارکت بیشتر سازمان‌های جامعه مدنی در برنامه‌های سازمان ملل متحد کماکان در دستور کار این سازمان و دبیرکل آن قرار دارد. بنابراین لازم است تا به بخش‌هایی از گزارش‌های سالانه دبیرکل که پس از اجلاس سران ۲۰۰۵ در سال‌های ۲۰۰۶، ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ در خصوص روابط سازمان ملل متحد و جامعه مدنی تهیه شده است، اشاره شود.

دبیرکل در گزارش سالانه سال ۲۰۰۶^{۴۷} خود بیان می‌دارد که در دو دهه اخیر شاهد رشد فزاینده اهمیت نقش سازمان‌های غیردولتی در فعالیت‌های ملل متحد هستیم. در تصویب اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی و تصویب کنوانسیون اتاوا در خصوص مین‌های ضد نفر، نقش سازمان‌های غیردولتی به خوبی در کنار دولت‌ها محسوس بوده است. در این خصوص همچنین باید به نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مبارزه با کار کودکان و ارتقا حقوق بشر نیز توجه شود. امروزه دیگر وجود پارلمان ملی تنها شاخصه حکومت دموکراتیک نمی‌باشد بلکه شاخصه‌ای دیگر وجود نهادهای جامعه مدنی است. اینها همه سبب شده است تا در سال‌های اخیر و به‌ویژه در دوران دبیرکلی من

www.unic.ir/publications/farsi

برای مطالعه متن فارسی این گزارش، نک:

44. *Ibid.*, para. 162.

45. UN. Doc. A/RES/60/1, 24 October 2005.

www.unic.ir.org

برای مطالعه متن فارسی این سند، نک:

46. *Ibid.*, paras. 172-173.

47. UN. Doc. A/61/1, 16 August 2006.

(کوفی عنان) سازمان ملل متحد ارتباطات خود را از طرق مختلفی با سازمان‌های غیردولتی افزایش دهد. دبیرکل در ادامه گزارش سال ۲۰۰۶ خود بار دیگر به گزارش هیأت کاردوسو و گزارش تکمیلی خود اشاره می‌کند و از اینکه دولت‌ها وقعی به آن گزارش‌ها ننهاده‌اند، اظهار تأسف می‌نماید. وی در عین حال از اینکه جلساتی به صورت غیررسمی میان نمایندگان سازمان ملل و سازمان‌های غیردولتی تشکیل شده است ابراز خرسندی می‌کند و به‌ویژه این جلسات را باعث رونق روابط میان سازمان‌های غیردولتی و مجمع عمومی ملل متحد می‌داند. دبیرکل در پایان این گزارش بار دیگر توسعه روابط سازمان ملل با سازمان‌های جامعه مدنی را مورد تأکید قرار می‌دهد و به سازمان ملل متحد توصیه می‌نماید تا راه‌های جدیدتری را برای تسهیل این روابط تبیین نماید. مسأله تغذیه اطلاعاتی و کمک‌های مالی به سازمان‌های غیردولتی مستقر در کشورهای در حال توسعه بار دیگر در این گزارش که آخرین گزارش سالانه آقای عنان به مجمع عمومی محسوب می‌شود، مورد تأکید قرار می‌گیرد.^{۴۸}

آقای بان کی مون، دبیرکل جدید ملل متحد در اولین گزارش سالانه خود به مجمع عمومی در سال ۲۰۰۷^{۴۹} موضوع روابط سازمان ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی را مورد توجه قرار داده است. مطابق این گزارش در حال حاضر، تلاش‌هایی که در سازمان ملل متحد برای توسعه صورت می‌گیرد چه در بعد کلان آن و چه در خصوص اهداف خاص، بدون حمایت جامعه مدنی به مقصد نمی‌رسد. بنابراین باید همگی تلاش کنیم تا صدای جامعه مدنی در جامعه بین‌المللی طنین افکن شود.^{۵۰} وی در گزارش سالانه خود در سال ۲۰۰۸ نیز بار دیگر موضوع همکاری سازمان ملل متحد با سازمان‌های غیردولتی را مطرح نموده^{۵۱} و با ابراز خرسندی از نقش آفرینی بیشتر سازمان‌های غیردولتی در برنامه‌های سازمان ملل متحد، بر این مهم تأکید ورزیده است که این همکاری‌ها در حوزه‌هایی چون توسعه، حقوق بشر و تغییرات آب و هوایی به نتایج مهمی نایل می‌شوند. مجمع عمومی امروزه به شکل قوام‌یافته‌ای با نمایندگان سازمان‌های غیردولتی، جامعه مدنی و بخش خصوصی در تعامل است. تعداد ۳۱۸۷ سازمان غیردولتی دارای مقام مشورتی اکوسوک هستند و ۱۶۶۴ سازمان به عضویت اداره اطلاعات عمومی سازمان ملل متحد در آمده‌اند و سازمان ملل متحد بر ادامه این همکاری‌ها تأکید دارد.^{۵۲} بان کی مون در اجلاسیه مرکز اطلاعات عمومی سازمان ملل متحد که به مناسبت شصتمین سالگرد تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر در سپتامبر ۲۰۰۸ در

48. *Ibid.*, paras. 195-213.

49. UN. Doc. A/62/1, 31 August 2007.

50. *Ibid.*, paras. 133-138.

51. UN. Doc. A/63/1, 12 August 2008.

52. *Ibid.*, paras. 132-136.

پاریس برگزار شد نیز به نقش فزاینده سازمان‌های غیردولتی در پیشبرد اهداف حقوق بشری جامعه جهانی اشاره نمود و سازمان‌های غیردولتی را در خط مقدم مبارزات حقوق بشری طی شش دهه اخیر قلمداد کرد.^{۵۳}

سخن پایانی

مشارکت سازمان‌های غیردولتی و سازمان‌های جامعه مدنی در فعالیت‌های سازمان ملل متحد روز به روز در حال افزایش است و این امر نه تنها به دلیل تحولات در سطح سازمان ملل بلکه به علاوه نمایانگر تحولات در سطح جهانی و جامعه بین‌المللی است. اما مطالعات فوق نشان می‌دهد که هنوز اکثریت دولت‌ها نگران توسعه دامنه فعالیت‌های مشترک میان سازمان‌های غیردولتی و سازمان ملل متحد می‌باشند و شاید از اینروست که شاهد هستیم گزارش‌های دبیرکل و توصیه‌های هیأت منتخب دبیرکل برای افزایش روابط میان مجمع عمومی و شورای امنیت با سازمان‌های غیردولتی، در عمل با بی‌توجهی سران جهان در اجلاس سال ۲۰۰۵ مواجه شد.

اما با وجود تمام مشکلات، امروزه سازمان‌های غیردولتی به‌ویژه در خصوص مسائل بشردوستانه، حقوق بشر، محیط زیست و توسعه در تمام برنامه‌های ملل متحد نقش بسیار مهمی ایفا می‌نمایند.^{۵۴} همچنین در خصوص برنامه ملل متحد در مبارزه با بیماری ایدز نمی‌توان از همکاری متخصصان سازمان‌های غیردولتی ذکری به میان نیاورد. حتی تصویب کنوانسیون جهانی در خصوص سلاح‌های خوشه‌ای در سال ۲۰۰۸ نیز، حاصل رایزنی‌های سازمان‌های غیردولتی بوده است. البته همواره باید این گفته دبیرکل سابق سازمان ملل متحد آقای کوفی عنان را به خاطر داشته باشیم که سازمان ملل متحد یک سازمان بین‌الدولی است که تنها دولت‌ها در آن تصمیم‌گیری می‌نمایند. اما می‌توان از مجموع مباحث مورد مطالعه، قائل به آن شد که سازمان‌های غیردولتی و جامعه مدنی به طور کلی اگرچه در تصمیم‌گیری‌های دولتی به صورت مستقیم در سازمان ملل ایفای نقش نمی‌نمایند اما به صورت غیرمستقیم با ارائه نظریات مشورتی و تخصصی خود همواره در تصمیم‌سازی‌ها و سیاست‌گذاری‌های ملل متحد دخیل بوده‌اند و این جنبه مشورتی مشارکت آنها روز به روز در حال افزایش است. همچنین، باید به یاد داشت که سران جهان در بند ۳۰ اعلامیه هزاره اعلام نموده‌اند که مصمم هستیم امکاناتی بیشتر به سازمان‌های غیردولتی و جامعه مدنی

53. <http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sgsm11774.doc.htm>

54. Carolyn M. Stephenson, "NGOs and the Principal Organs of the UN", in *The United Nations at the Millennium*, Continuum, 2000, pp. 271-295, p. 291.

اختصاص دهیم تا در تحقق اهداف و برنامه‌های سازمان ملل متحد مساعدت نمایند.^{۵۵}

فهرست منابع

۱. بیگزاده، ابراهیم، «تأثیر سازمان‌های غیردولتی در شکل‌گیری و اجرای قواعد بین‌المللی»، *مجله تحقیقات حقوقی*، ش ۱۵، ۱۳۷۴.
۲. بیگزاده، ابراهیم، «سازمان‌های غیردولتی و حقوق بین‌الملل»، *مجله تحقیقات حقوقی*، ش ۳۲-۳۱، ۱۳۷۹.
۳. گزارش هیأت بلندپایه در خصوص تهدیدها، چالش‌ها و تغییر، جهانی امن‌تر: مسؤلیت مشترک ما، ترجمه انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد (امیرساعد وکیل و پوریا عسکری)، مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد، ۱۳۸۴.
4. Ecologic and FIELD, Participation of Non-Governmental Organizations in International Environmental Governance: legal Basis and practical Experience, 2002.
5. <http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sgsm11774.doc.htm>
6. <http://www.unic.ir.org>
7. <http://www.unic.ir.org/publications/farsi>
8. Lindblom, Anna Karin, *Non-Governmental Organizations in International Law*, Cambridge University Press, 2005.
9. Martens, K., "Examining the Non-Status of NGO in International Law", *Indiana Journal of Global Legal Studies*, vol. 10, 2003, pp. 1-20.
10. Nowrot, K., "Symposium, The Rule of Law in the Era of Globalization: Legal Consequences of Globalization: The Status of Non-Governmental Organizations under International Law", *Indiana Journal of Global Legal Studies*, vol. 6, 1999.
11. Report of the Panel of Eminent Persons on United Nations-Civil Society Relations: "We the People: Civil Society, the United Nations and Global Governance", *UN Doc. A/58/817*, 11 June 2004.
12. Report of the Secretary General in Response to the Report of the Panel of Eminent Persons on United Nations-Civil Society Relations, *UN Doc. A/59/354*, 13 September 2004.
13. Report of the Secretary General: "Arrangements and Practice for the Interaction of Non-Governmental Organizations in All Activities of the United Nations", *UN Doc. A/53/170*, 10 July 1998.
14. Report of the Secretary General: "In larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All", 21 March 2005.
15. Report of the Secretary General: "Strengthening the United Nations: An Agenda for Further Change", *UN Doc. A/57/387 and Corr. 1*, 9 September 2002.
16. Report of the Secretary General's High-level Panel on Threats, Challenges and Change, *A More Secured World: Our Shared Responsibility*, United Nations Publications, 2004.
17. Sergey Ripinsky and Peter Van Den Bossche, *NGO Involvement in International Organizations*, British Institute of International and Comparative Law, 2007.
18. Stephenson, Carolyn M., "NGOs and the Principal Organs of the UN", in *The United Nations at the Millenium*, Continuum, 2000, pp. 271-295.
19. *UN Doc. A/52/453*, 19 December 1997.
20. *UN Doc. A/57/300*, 20 December 2002.

55. United Nations Millennium Declaration, *UN Doc. A/RES/55/2*, 8 September 2000.

21. UN Doc. A/61/1, 16 August 2006.
22. UN Doc. A/62/1, 31 August 2007.
23. UN Doc. A/63/1, 12 August 2008.
24. UN Doc. A/RES/60/1, 24 October 2005.
25. UN Doc. E/1296(XLIV), 23 May 1968.
26. UN Doc. E/1996/297, 25 July 1996.
27. UN System and Civil Society – An Inventory and Analysis of Practices, Background Paper for the Secretary General’s Panel of Eminent Persons on United Nations Relations with Civil Society, May 2003 (www.un-ngls.org).
28. UN. Doc. E/1996/31, 25 July 1996.
29. United Nations Millennium Declaration, UN Doc. A/RES/55/2, 8 September 2000.
30. United Nations Non-Governmental Liaison Service and German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, UN System Engagement with NGOs, Civil Society, The Private Sector, and Other Actors- A Compendium, United Nations Publications, 2005.
31. United Nations Non-Governmental Liaison Service, A Guide for NGOs, United Nations Publications, 10th edition, 2003

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

JOURNAL OF LEGAL RESEARCH

VOL. VII, No. 2

Articles

- The ICC and Issue of Arrest Warrant for *Al Bashir*
- Homicide or Injury in Battle
- Research & Development in Nanotechnology and Right to Health
- Challenges of the Concept of “Combatant” in International Humanitarian Law
- Merging Commercial Companies in the Iranian Laws
- Sanction against Iranian Aviation: An Approach to the Chicago Convention

Special Issue: Challenges of Real Estate Transactions in the Iranian Legal System

- The Role of Official Documents in Real Estate Transactions
- Role of Notaries Public in Regulating Real Estate Transactions and its Legal Vacuums
- Deficiencies Caused by the Insertion of Regional rather than Actual Prices
- Advance Selling of Flats: Legal Nature and Working Procedures for Official Registrations
- Proving the Claim of Ownership: A Legal Analysis

Critique: The Draft of Iranian Commercial Code

- The Method of the Drafting the Commercial Code
- The 2005 Cabinet Draft to Modify the Commercial Code
- The 1-6 Chapters of the Commercial Draft
- The 5 & 7 Chapters of the Commercial Draft
- Independent Guarantees in the Provisions of the Commercial Draft
- Merging Companies in the Commercial Draft

ISSN: 1682-9220

S. D. I. L.

The S.D. Institute of Law

Research & Study